

Јелена Марићевић Балаћ

Филозофски факултет Универзитета у Новом Саду

СТАНКО КОРАЋ У ЛЕТОПИСУ МАТИЦЕ СРПСКЕ

Pregledni znanstveni rad

DOI: <https://doi.org/10.17234/9789533792668.14>

Летопис Матице српске је српски часопис у коме је штампано највише текстова који се тичу Станка Кораћа у Србији, било да се ради о његовим прилозима или текстовима о њему и његовом раду. Таквих текстова, ипак, нема много, међутим, можда се може констатовати да мапирају важне тачке његовог научног рада и поља делања. Укупно их је седам и могу се поделити у две групације. Прву би чинили Кораћеви ауторски чланци, од којих се издвајају четири есеја. Другу групу чине критички и есејистички прилози, као и сведочанства о његовим књигама, животу и раду. Запажено је да су прилози публиковани за време мандата чак петорице главних уредника, а да су груписани на критичке текстове из седамдесетих година и остале из деведесетих, тј. пред саму Кораћеву смрт, као и текст из 2005. Циљ рада је да позиционира прилоге у *Летопису Матице српске* у односу на друге прилоге публиковане у српској периодици, одреди њихову природу и потенцијални значај у оквирима рецепције његовог доприноса српској науци о књижевности. Методолошки гледано, усмерење ће ићи на трагу компаративних релација и херменеутичких опсервација.

Кључне речи: Станко Кораћ, *Летопис Матице српске*, рецепција, српска књижевност, периодика, наука о књижевности

Станко Кораћ објављивао је у неколико листова и периодичних публикација у Србији, као што су *Борба*, *Српска православна црква*, *Сунчани сат*, *Стварање*, *Савременик*, *Књижевне новине*, *Књижевна историја*, *Зборник о Србима у Хрватској* (часопис Српске академије наука и уметности), *Зборник Матице српске за књижевност и језик* и *Летопис Матице српске*. У часописима који излазе под окриљем Матице српске публиковао је највише текстова, а једино у њима су публиковани прикази његових научних монографија.

Аналитички фокус овог рада је на часопису *Летопис Матице српске*. Уочавају се две фазе у којима је Станко Кораћ објављивао текстове у најстаријем српском часопису. Ради се о седамдесетим и деведесетим годинама 20. века. Објавио је, наиме, есеј о Ивану В. Лалићу 1976. године. Осамдесетих година није публиковао нити један прилог, али је зато највише објавио деведесетих година, можда и стога што је 1991. године избегао у Београд. Објавио је три текста деведесетих година: о двострукој припадности писаца у вишенационалним срединама (фебруар 1990), песницима Бранку Ђукићу (1899–1950), Душану Јерковићу (1903–1942) и Владу Влаисављевићу (1900–1943) (јануар–фебруар 1994) и Сими Пандуровићу у контексту српске модерне (октобар 1995), али постхумно. Године 1994, 13. октобра, преминуо је у Београду, па најпре у јануарском броју за 1995. годину излази краћи текст у виду некролога поводом његове смрти, који је написао професор Филолошког факултета у Београду, Душан Иванић. О годишњици његове смрти *Летопис Матице српске* публиковао је његов чланак о Сими Пандуровићу, а десет година касније, у јулско-августовској свесци за 2005. годину, *Летопис* доноси опсежну и подробну прегледно-критичку студију о целокупном делу и делању Станка Кораћа, коју потписује професор загребачког Филозофског факултета, Душан Маринковић.

Укупно три чланка је Станко Кораћ објавио у *Летопису* за живота, а један постхумно. Бројни његови радови, иначе, публиковани су или прештампани након његове смрти у различитим зборницима радова или часописима у Србији, као што су, примера ради, лист *Вечерње новости*, часопис *Доситеј* и *Зборник о Србима у Хрватској*. Интересантно је да је у *Летопису Матице српске* публиковао радове о песницима – Лалићу, Ђукићу, Јерковићу, Влаисављевићу и Пандуровићу, иако се примарно бавио прозом. Пишући о Кораћевом *Прегледу књижевног рада Срба у Хрватској*, Душан Маринковић (2005) указао је на извесне аргументоване замерке, које се управо тичу његовог приступа песничкој грађи:

Такођер је врло уочљива разлика у обради аутора прозаика и аутора пјесника: Кораћ у опису пјесника прибјегава симплифицираним и клишеизираним приказима не успијевајући читаоцу предочити особеност ауторских пјесничких гласова. Због хитње један се тако важан и значајан

потхват као што то *Преглед* јест и који свједочи о изнимној марљивости битно умањује у свом крајњем досегу. (ибид. 161)

Међутим, и мимо *Прегледа*, највећи допринос науци о књижевности Станко Кораћ је дао у монографијама о српским прозним писцима, Десници, Андрићу, Матавуљу, Ћипику, те роману хрватске модерне и између два светска рата, па се чини да је његов рад на плану поезије напросто слабији. Иако узорак објављених радова у *Летопису Матице српске* није одвише велик, индикативно је што у веома читаном и угледном српском часопису објављује прилоге баш о песницима. Тај податак потенцијално сугерише да му је било стало макар до извесне симболике. Он је, наиме, радио у Српском културном друштву „Просвјета” од 1969. до 1990, када је преселио у Београд (уп. ибид. 143). СКД „Просвјета” је основана 18. новембра 1944. године у Глини (уп. ибид. 162), а у међувремену је њен рад забрањиван и гашен па обновљен.

Први есеј који је Кораћ објавио у *Летопису* носи наслов „Трауматично опијело: Иван В. Лалић: Опело за седам стотина из цркве у Глини” (Кораћ 1976: 362–374). Његова анализа је изузетно детаљна и убедљива и, иако аутор то не експлицира, дубоко лична. Може се рећи да се ради о репрезентативном тумачењу Лалићеве антологијске песме, која је штампана у књизи *Бивши дечак* (1955) и публикована у Загребу. У овом есеју Кораћ имплицитно говори о етичком зрењу човека, који престаје да буде дечак оног тренутка када се опредељује да, у складу са моралном обавезом, искаже трауматичну истину (уп. Кораћ 1976: 362). „Нећу” лирског субјекта је „јаван и енергичан отпор немуштој сили” (ибид. 363), коју и Кораћ препознаје код себе и не прећуткује на свој начин, исписивањем есеја о Лалићевој песми. На више места указано је на тешкоће око вербализовања истине, њеног естетског уобличења и опасности да се ипак ништа не напише или изговори, посебно зато што поезија треба да положи најтежи испит на местима где мит и хришћанство не дају довољно чврст ослонац. „Хришћанство као доктрина и пракса угашено је у мржњи из патолошких извора” (ибид. 368), а „клање у цркви не одговара миту”, јер у њему нема „слике такве монструозности” (ибид.). Човек деформисане психе који то чини тражи пуку забаву, а не смисао (уп. ибид.), па је онда на песнику не само да проговори о овом злу, него да понуди спасоносни излаз, могућност да

се траума превазиђе, што је утолико теже када се има у виду да трауму носи онај који није починилац, а сам починилац је нема (уп. ибид. 366).

Анализирајући песму и цитирајући је у целости на концу есеја, дакле, понављајући је још једном у себи, али и у име колектива, Кораћ је покушао да додатно осветли песнички подвиг Ивана В. Лалића и да му се придружи. Поступцима инверзије у погледу уобличења песничке имажинације песник је, наиме, покушавао да активира у колективистичкој свести инверзију и у односу на монструозни чин и деформацију, не би ли се некако ствари вратиле у поредак и природно стање ствари. Репрезентативан пример представљала би „ружа у грлу” као слика највећег ужаса („ружа-ужас”) (уп. ибид. 364). Други важан моменат је потцртавање *обавезе*, која би требало да је иманентна, јер једино на тај начин није „тешка и тиранска” (ибид. 370). У име те *обавезе* проговара Лалићев субјект, а Кораћ исписује есеј и објављује баш у *Летопису Матице српске*, дакле, на месту на којем је могућно да буде видљив и на пар места указује на то да жртвованих није било 700, већ чак 1200. „Етичка осећајност” (ибид. 362; 370) оквир је Кораћевог есеја, јер је проблематизована и на почетку анализе и на самом крају, када се утврђује као „шилеровско-емоционална” (ибид. 379). На том трагу, аутор упоређује Лалићев „риђ коров” са косовским божурима и митском имажинацијом, јер „поезија мора да живи од митске сликовитости” (ибид. 372), а поентира есеј компарацијом са *Злим дусима* Достојевског са тежиштем на значају исповести (уп. ибид. 373). Можда бисмо на крају Кораћев есеј могли да схватимо као кантовско превазилажење ходалице из текста „Одговор на питање: Шта је просвећеност?” *Етичка осећајност* одлика је одраслог и зрелог човека, који се не плаши и довољно је храбар да самостално мисли, говори и проговара, па се отуда може именовати *бившим дечаком*. Назив СКД „Просвјета”, као да то имплицитно и сугерише, дакле, не само да подразумева процес просвећивања и образовања, већ и етичког и духовног зрења, које је кадро да се супротстави монструозностима и деформацијама.

Са искуством истраживања и рада на монографији о роману хрватске модерне, Станко Кораћ приступа писању чланка „Сима Пан-

дуровић и српска модерна” (1995: 547–556). Од српских модерниста писао је о Вељку Петровићу у студији „Вељко Петровић и Срби у Хрватској” (1985: 143–167) и Бори Станковићу „*Нечиста крв* Боре Станковића или роман са границе књижевних стилова реализма и модерне” (1985: 377–397). Запажа се да је радове о Вељку Петровићу и Бори Станковићу такође публикувао под окриљем Матице српске; први у зборнику радова који је објавила Матица српска, а други у *Зборнику радова Матице српске за књижевност и језик*, и то исте године. Есеј о Сими Пандуровићу изашао је тачно десет година након радова о Петровићу и Станковићу, и то постхумно. Могућно је да је овај двоструки симболички обременен гест потенцијално и идеја главног и одговорног уредника у том тренутку, професора Филозофског факултета у Новом Саду, Славка Гордића, који је Кораћевим есејем о Пандуровићу одао једногодишњи помен и почаст преминулом научнику и културном делатнику, и то тачно десет година након што је аутор писао о српским модернистима у Матичиним публикацијама. Да је Кораћ имао у плану монографију о српској модерни, није познато, посебно ако се има у виду да је његов методолошки манир, о којем је писао и Душан Маринковић (2005), био такав да махом међусобно не повезује поглавља или пореди ауторе и стилове, већ засебно приступа свакоме понаособ:

Кораћ, наиме, описује, интерпретира сваки роман понаособ не доводећи их у међусобну везу, поштујући хронолошки принцип њихова објављивања. Поступак је следећи: најприје се обликује опис и кратка интерпретација фабуле, образлаже релевантност теме, психолошки профил лика, тумачи друштвени контекст у који је прича смјештена итд. Тај ће поступак задржати и у каснијим својим књигама, чиме сигурно потврђује истраживачку исцрпност и поузданост што се тиче марљивог откривања грађе и њене интерпретације. (ибид. 146)

Уз то, приметно је да је Станко Кораћ био аналитичан и у погледу бројних увида тачан, али се уочава да, „не успева обрадом писца да документује синтетичке оцјене о раздобљу” (ибид. 160) када је реч о *Прегледу књижевног рада Срба у Хрватској*, али ова констатација важи у ширем смислу, по којем није инсистирао на синтетичким опсервацијама. Тако, премда нема линија укрштања између есеја о Вељку Петровићу, Бори Станковићу и Сими Пандуровићу, може се запазити да су

они настали на трагу Кораћевих устаљених интересовања колико за модерну и реализам, толико и за књижевност Срба у Хрватској.

Но, када је реч о есеју о Сими Пандуровићу, аутор контекстуализује песника у оквирима модерне, коју временски одређује у првих тридесет година 20. века (уп. Кораћ 1995: 547). По препознатљивом шаблону издваја карактеристичан „моритури мотив” (ибид. 549), оцењује најуспелије песме и песничке књиге („Светковину”, „Потрес”, *Посмртне почаст*), а инспирацију о паду потенцијално види у будизму, платонизму и хришћанству (уп. ибид. 554). Пишући о мотиву тамнице, он се у компаративном кључу, осим на Диса, фокусирао искључиво на прозна дела: *Бијег* Милутина Нехајева, *Туђинца* Динка Шимуновића, *Дошљаке* Милутина Ускоковића, *Бескућнике* Вељка Милићевића (уп. ибид. 553), не улазећи дубље у интерпретацију. Датим низом дао је добар повод за даље тумачење и упоредно сагледавање романа, али је потенцијална копча између поезије и прозе српске и хрватске модерне остала недовршена и неосветљена. „Сима Пандуровић и српска модерна” кореспондира са есејем о Лалићу у погледу проблематизације светова без предмета и боја (уп. ибид. 555), али и са монографијом *Андрићеви романи или свијет без бога* (1970), јер Пандуровићеву песму „Потрес” сагледава у светлу наводно напредне мисли, по којој човек сме да се бави „голим човјековим животом без страха од бога” (ибид.).

Станко Кораћ није компаративно приступио српској и хрватској модерни и кроз такав вид анализе битно допринео указивању на сличности и разлике између два корпуса, а заправо специфичности. Тиме би се битно допринело и одговору на питање међусобних утицаја, примера ради, српског културног простора на Хрвате и хрватског на Србе, као и бољем разумевању или евентуалном конституисању тумачења.

У тексту „Три пјесника” (Кораћ 1994: 195–204) доноси заправо три готово лексиконске одреднице или биографско-поетичке портрете Бранка Ђукића, Душана Јерковића и Влада Влаисављевића. У издвајању парадигматичних песама, тема и мотива код наведених песника приметан је укус и сензибилитет Станка Кораћа, али и мисаоне преокупације које прате његов дотадашњи рад. За Бранка Ђукића су брига за

хлеб, смрт и апокалиптичка имагинација кључни, а његова поезија „ствара новог човјека који је дужан да поднесе свијет из кога је нестао Бог” (ибид. 197). Хелдерлиновски напуштена небеса чини се да су једна од оних тачака укрштања Кораћевих научних интересовања, јер се уочава њено мање или више изражено присуство кроз читав његов рад, али и у првом тексту који је публикувао у *Летопису*. Душан Јерковић био је сиромашан човек, „песник мансарде” (ибид. 198), а његова поезија, премда неизбрушена, постаје вредна као пример песме која произилази из проживљених искустава самог ствараоца (уп. ибид. 200). Владо Влаисављевић био је, пак, „модерниста у трагу симболизма” (ибид. 201), што је, дакако, привукло пажњу Станка Кораћа, усмерену на српску и хрватску књижевност модерне, али и поклонике естетике ружног. Издвојена песма „Зимски *notturmo*” анализирана је да би се на њеном примеру илустровала поетика песника, а његов манир креирања мрачних слика „у којима се огледа дјечја (и уопште људска) свирепост као и немилосрдност самог реда односа у природи” утемељују се у песми „Мачка” (ибид. 203). Поента ове есејистичке минијатуре је запажање о изостанку митологизације и искушавању поезије призорима ружног и етички неприхватљивог. Отуда, можда можемо приметити да је прилог „Три пјесника” кореспондентан са есејем о Лалићу у погледу етичког елемента и сагледавања света лишеног Божјег присуства, али и да су неке карактеристике изабраних песника у сагласју са есејем о Сими Пандуровићу и српској модерни. Стога се стиче утисак да су Кораћеви есеји о песницима, публикувани у *Летопису Матице српске*, очигледно симболички повезани, можда и имплицитном ауторовом интенцијом.

„Двострука припадност писаца у вишенационалним срединама” (1990: 350–362) представља излагање које је Станко Кораћ одржао на Катедри Матице српске 26. октобра 1989. године, а које је текстуално уобличено за рубрику „Летопис Матице” *Летописа Матице српске*. Његова усмена беседа и са данашње тачке гледишта је актуелна, а само питање назначено насловом тешко да је могућно разлучити у потпуности. Ипак, разматрања Станка Кораћа драгоцене су, и он наводи бројне деликатне примере, попут покушаја да се Крањчевић и Андрић представе као босанскохерцеговачки писци, иако су заправо први

хрватски, а други српски писац (уп. Кораћ 1990: 351). Указује на то да се књижевност у Црној Гори развијала као српска (Његош, Љубиша, Ратковић, Булатовић, Бећковић), али и на примере из Македоније (Анђелко Крстић, Друготовац, Палавестра), које самерава са случајем Гогоља између руске и украјинске књижевности (уп. ибид. 351). Беседа је са једне стране преглед различитих типолошких аспеката задатог проблема са примерима и могућим исходиштима. Кораћ пише о ауторима које најбоље познаје, интересујући се колико је српска књижевност испреплетена са хрватском. Пажњу посвећује Мркаљу, Боројевићу, Гају (ибид. 353), Острожину, Утјешановићу (ибид. 354), те вуковцима Ватрославу Јагићу и Томи Маретићу (ибид. 355). Највише се задржао на Десници, који се у писму од 28. фебруара 1961. изјаснио као Југословен, у смислу и српски и хрватски писац (уп. ибид. 356), па уз њега има у виду и друге Србе у хрватском књижевном кругу: Григора Витеза, Војина Јелића, Владимира Поповића (ибид. 356). Ставови Станка Кораћа кореспондирају са Станком Ласићем, што он и признаје, усаглашавајући се са перспективом по којој постоје писци који су по избору традиције српски или хрватски, који припадају обема културама и који мењају/бирају идентитет (ибид. 358). Питање припадности дакако да неретко надлази принцип поделе и постаје изузетно комплексно и нерешиво, што потврђује пример Јануса Панонијуса о коме је писао мађарски историчар књижевности, Тибор Кланицај. Панонијус је писао на латинском језику, по пореклу је био Хрват, стил и колорит били су му италијански, а био је мађарски државник и заступник мађарског племства (уп. ибид. 361). Можемо приметити да је Кораћева беседа добро постављена и да је донекле у дослуху са анализом Лалићеве песме из 1976. године, будући да аутор у складу са зрелошћу, обавезом и етичком осећајношћу приступа деликатној и нерешивој теми, трудећи се да понуди макар минималан допринос. Било би значајно када би се навело више примера попут Јануса Панонијуса и додатно дали коментари са критичким приступом рецимо наспрам литературе која се бавила овом проблематиком у европском или чак глобалном контексту.

Текстова који би спадали у домен рецепције о делу Станка Кораћа у *Летопису Матице српске* има три: један приказ, један некролог и једна аналитичка студија. Станко Кораћ се појављује у *Летопису* први

пут 1973. године, када Миле Басара (1973: 440–443) приказује његову монографију *Свијет, људи и реализам Владана Деснице* (1972) под насловом „Прва књига о стваралаштву Владана Деснице”. Приказ је изузетно афирмативан, а концептиран је тако да се представа о књизи конституише на основу неколико већих, срећно одабраних цитата. Указано је на Десничин свет, који је као у монографији о Андрићу, „без бога” и представља „трагање за човјеком” (ибид. 440). Критичар се фокусирао на Десничине људе, реализам као универзалну категорију и Андрићев и Десничин поглед на свет и стил, те на улогу пејзажа код Деснице. И Миле Басара и касније Душан Маринковић скренули су пажњу на Кораћев однос према критичким текстовима о писцу о којем пише и, генерално, питању рецепције. Ради се и о самосталном извођењу закључака без освртања на критику, али и на неодређено указивање на критичке текстове, тако да се не зна тачно на који текст или аутора Станко Кораћ мисли („неки критичари”) или се то накнадно утврђује, као што је случај са Пелешовом анализом Андрићевих романа (уп. Маринковић 2005: 148).

Некролог који је саставио Душан Иванић (1995: 148–153) објављен је врло брзо у *Летопису*, два месеца након Кораћеве смрти. Језгровито и информативно је представљена Кораћева личност и рад, почев од биографских датости, преко прегледа његовог опуса до заједничког усуда који је пратио и Орфелина и Соларића и Мркаља. Душан Иванић пописао је Кораћеве монографије, приређена издања (*Пет стољећа хрватске књижевности*, *Сабрана и Изабрана дела Владана Деснице*), рад на хрестоматији о Србима у Хрватској, покушавајући да илуструје његову „равнотежу интересовања за регионално и опште-национално” (ибид. 151). Најпосле, Иванић (ибид. 152) констатује да су Кораћа карактерисала „срећна читања, луцидна уочавања”, те његову методологију доводи у везу са загребачком стилистичком школом, егзистенцијалистичким приступима књижевности и социолошким структурализмом (ибид.), са чиме се унеколико коси мишљење Душана Маринковића, изнето у опсежној студији „Станко Кораћ – историја једне научне биографије” (2005: 141–167), будући да је критички, али аргументовано и пажљиво приступљено теоријској апаратури Станка Кораћа, па је, примера ради, констатовано:

Његова сарадња у *Умјетности ријечи* више свједочи о томе да је тадашњи најутицајнији хрватски књижевно-научни часопис био довољно отворен и за концепције са којима у основи није имао много додирних тачака, него што је потврђивао Кораћеву оријентацију на усвајање методолошких захтјева тзв. Загребачке стилистичке школе. [...] Рецентне поетичке праксе измицале су његову разумијевању које је формирано на великом реалистичком роману и његовој традицији. (ибид. 166–167)

Уједно, Маринковићев прилог о Станку Кораћу од пре безмало двадесет година представља својеврсну сублимацију и дотадашњих његових текстова и чланака о њему у *Летопису*, али је од велике користи при кристалисању ауторове релевантности и кључних доприноса науци о књижевности.¹ Позивања на поменути прилог и у оквирима овог рада показала су његову сврховитост и могућност примене. Душан Маринковић је објективно сагледао живот и рад Станка Кораћа, вреднујући његову „марљивост и упорност” (ибид. 143), али и указујући на сасвим разумљиве пропусте у раду или приступу. Судбина Станка Кораћа прати судбину српског народа у Хрватској (ибид. 142), а његов животни пут ратног сирочета и партизанског курира наставио се кроз рад у ђачком дому и паралелно студирање, стицање титуле доктора наука у 32. години живота, гимназијску професуру у Сремској Митровици и на Педагошкој академији у Карловцу, те уреднички посао у Просвјети (уп. ибид. 143). Иза њега је остало једанаест ауторских књига, два зборника о Србима у Хрватској и приређивачки посао у оквиру едиције *Пет столећа хрватске књижевности*, као и на *Сабраним* и *Изабраним делима Владана Деснице*.

Душан Маринковић је критички и подробно приступио његовој докторској дисертацији у оригиналном облику и њеном наставку који је хронолошки прати, књигама о Андрићу, Десници, Матавуљу, споменици *Вјетром вијани*, *Прегледу књижевног рада Срба у Хрватској*, *Мо делима приповједања* итд. Маринковићеве опсервације садрже управо

¹ Душан Маринковић публиковао је драгоцену монографију о Станку Кораћу под насловом *Налажења Станка Кораћа: Отпор институционалној асимилацији* (2024), која прати његово детињство, професуру и руковођење Педагошком академијом, рад у Просвјети, на *Хрестоматији* и у Београду.

онај квалитет који је код Кораћа изостао – интегрални приступ, међусобно повезивање, аргументована критика и оцене, прецизни подаци, синтетички закључци који произилазе из пажљивог аналитичког читања. Станку Кораћу не умањује се значај и његово прегалаштво одређује се као херојско, будући да је урадио много, и то на плану до тада неистражених поља. Да поменемо пример корпуса дисертације који је подразумевао чак 57 романа (појединачних издања и у наставцима у периодици) (уп. Маринковић 2005: 143) и чак 151 ауторску одредницу у *Прегледу књижевног рада Срба у Хрватској*, од Орфелина до Николе Вујчића (уп. ибид. 160).

„Станко Кораћ – историја једне научне биографије” пружа увид у темеље које је Кораћ поставио својим радом. Сваки вид корекције, допуне и даље надградње је напосто обавеза потоњих генерација научника и у том аспекту је Маринковићева студија ваљана копула између дате базе и даљег рада, посебно ако се имају у виду неки нови увиди које је изнео. Кораћева периодизација се, наиме, подудара са периодизацијом Јована Деретића, *Преглед* подсећа на историју књижевности, иако се аутор од тога оградио, а, штавише, може се упоредити са *Књижевношћу српске Крајине* Душана Иванића (уп. ибид. 162). Иако након ове студије из 2005. године није у *Летопису Матице српске* објављено ништа што се тиче Станка Кораћа, чини се драгоценим што је штампана баш у најстаријем и, дакако, једном од најчитајих српских часописа, јер представља својеврсну научну личну карту Станка Кораћа.

Станко Кораћ у *Летопису Матице српске* није одвише заступљен аутор, али је заступљен у видљивој мери, посебно ако се има у виду да је у Србији највише његових текстова и текстова о њему објављено управо у Матичиним публикацијама. У фокусу рада било је седам текстова, од којих четири представљају Кораћеве радове, а три спадају у домен рецепције. Од наведених прилога најдрагоценији су Кораћев есеј о Лалићу и Маринковићев о Кораћу. Ако се изузме беседа о двојструкој припадности писаца у вишенационалним срединама, Кораћ је у *Летопису* објавио текстове о петорици песника, што је нетипично за научника који се претежно бавио прозом. Очигледно је реч о извесној

симболици, па се у радовима о песницима уочавају линије додира, по којима управо ови прилози мапирају важне тачке ауторових научних стремљења. Ради се, дакако, о књижевности српске и хрватске модерне, уделу личног сензибилитета, „етичкој осећајности”, зрелости и обавези, те суочавању са светом без Бога и естетиком ружног. Есеји о Бранку Ђукићу, Душану Јерковићу, Владу Влаисављевићу и Сими Пандуровићу уланчани су и укотвљени у есеј о Лалићу, као што су и Басарин приказ и Иванићев некролог са Маринковићевим опсежним радом.

Библиографија

Басара, Миле. 1973. Прва књига о стваралаштву Владана Деснице. *Летопис Матице српске* год. 149 / књ. 412 / св. 4 / октобар. 440–443.

Иванић, Душан. 1995. У спомен на Станка Кораћа. *Летопис Матице српске* год. 171 / књ. 455 / св. 1 / јануар. 148–153.

Korać, Stanko. 1970. *Andrićevi romani ili svijet bez boga*. SKD „Prosvjeta”. Zagreb.

Кораћ, Станко. 1972. *Свијет, људи и реализам Владана Деснице*. Српска књижевна задруга. Београд.

Кораћ, Станко. 1976. Трауматично опијело: Иван В. Лалић: „Опело за седам стотина из цркве у Глини”. *Летопис Матице српске* год. 152 / књ. 417 / св. 3 / март. 362–374.

Кораћ, Станко. 1985. Вељко Петровић и Срби у Хрватској. *Дело Вељка Петровића*. Матица српска. Нови Сад.

Кораћ Станко. 1985. *Нечиста крв* Боре Станковића или роман са границе књижевних стилова реализма и модерне. *Зборник Матице српске за књижевност и језик* 33/ 2. 337–397.

Кораћ, Станко. 1990. Двострука припадност писаца у вишенационалним срединама. *Летопис Матице српске* год. 166 / књ. 446 / св. 2 / феб. 350–362.

Кораћ, Станко. 1994. Три пјесника. *Летопис Матице српске* год. 170 / књ. 453 / св. 1–2 / јануар–фебруар. 195–204.

Кораћ, Станко. 1995. Сима Пандуровић и српска модерна. *Летопис Матице српске* год. 171 / књ. 456 / св. 4 / октобар. 547–556.

Маринковић, Душан. 2005. Станко Кораћ – апорија једне научне биографије. *Летопис Матице српске* год. 181 / књ. 476 / св. 1–2 / јул–август. 141–167.

Marinković, Dušan. 2024. *Nalaženja Stanka Koraća: Otpor institucionalnoj asimilaciji*. SKD „Prosvjeta”. Zagreb.

STANKO KORAĆ U *LETOPISU MATICE SRPSKE*

Sažetak

Letopis Matice srpske je srpski časopis u kome je štampano najviše tekstova koji se tiču Stanka Koraća u Srbiji, bilo da se radi o njegovim prilogima ili tekstovima o njemu i njegovom radu. Takvih tekstova, ipak, nema mnogo, međutim, možda se može konstatovati da mapiraju važne tačke njegovog naučnog rada i polja delanja. Ukupno ih je sedam i mogu se podeliti u dve grupacije. Prvu bi činili autorski članci Stanka Koraća, od kojih se izdvajaju četiri eseja. Drugu grupu čine kritički i esejistički prilozi, kao i svedočenja o njegovim knjigama, životu i radu. Zapaženo je da su prilozi publikovani za vreme mandata čak petorice glavnih urednika, a da su grupisani na kritičke tekstove iz sedamdesetih godina i ostale iz devedesetih, tj. pred samu Koraćevu smrt, kao i tekst iz 2005. godine. Cilj rada je da pozicionira priloge u *Letopisu Matice srpske* u odnosu na druge priloge publikovane u srpskoj periodici, odredi njihovu prirodu i potencijalni značaj u okvirima recepcije njegovog doprinosa srpskoj nauci o književnosti. Metodološki gledano, usmerenje će ići na tragu komparativnih relacija i hermeneutičkih opservacija.

Ključne reči: Stanko Korać, *Letopis Matice srpske*, recepcija, srpska književnost, periodika, nauka o književnosti

STANKO KORAĆ IN THE SERBIAN JOURNAL *LETOPIS MATICE SRPSKE*

Summary

The *Letopis Matice srpske* is a Serbian magazine that has published the most texts concerning Stanko Korać in Serbia, whether they are his contributions or texts about him and his work. There are not many such texts, however, it can perhaps be stated that they map important points of his scientific work and interests. There are seven of them in total and they can be divided into two groups. The first would consist of critical and essayistic contributions, as well as testimonies about his books, life and work. The second group consists of articles by Stanko Korac, of which four essays stand out. It is noteworthy that the contributions were published during the tenures of as many as five editors-in-chief, and that they are grouped into critical texts from the 1970s and others from the 1990s, before Korac's death, as well as a text from 2005. The aim of the paper is to position the contributions in the *Letopis Matice srpske* in relation to other contributions published in Serbian periodicals, to determine their nature and potential significance within the framework of the reception of his contribution to Serbian literary scholarship. Methodologically, the focus will be on comparative relations and hermeneutic observations.

Keywords: Stanko Korać, *Letopis Matice srpske*, reception, Serbian literature, periodicals, literary studies